

1 Mart 2008 tarihinde Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik yayınlanmış ve bu kapsamda, sigorta yaptıran kişinin sözleşme ve diğer hususlarda doğru şekilde bilgilendirilmesi adına sigortacı tarafından uyulması gereken usul ve esaslar belirtilmiştir.

Sigortacılık faaliyetlerinde uygulanan vergi ve fonların, bu yönetmelikte yer alan bildirim yükümlülüğü doğrultusunda özetlenmiş hali aşağıda sunulmuştur.

Kurumlar Vergisi

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinde açıklandığı üzere, sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler ve iş ortaklıkları Kurumlar Vergisi mükellefi sayılmaktadır. Dolayısıyla Anonim Şirket veya Kooperatif statüsünde kurulmuş olan sigorta şirketleri kurumlar vergisine tabidir. Bu hususta bütün sigorta şirketleri, kurumlar vergisi mükellefi olarak hukuki düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

KDV (Katma Değer Vergisi)

5766 sayılı Kanun ile 3065 Sayılı KDV Kanunu'nun (17/4-e) maddesinde yapılan değişiklikle, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi kapsamına giren işlemler ve sigorta aracılarının sigorta şirketlerine sağladıkları hizmetler KDV'den muaf tutulmuştur.

"Sigorta aracıları" olarak kullanılan terim 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı maddesinde tanımlanmıştır. Bu hususta özetlemek gerekirse:

- Sigorta acenteleri ve brokerlerinin, sigorta şirketlerine yaptıkları işlemler karşılığında aldıkları komisyonlar üzerinden KDV hesaplanmayacaktır.
- Eğer sigorta aracılarının tüm faaliyetleri bu muafiyet kapsamında ise, KDV beyannamesi vermelerine gerek kalmayacaktır.
- Ancak, bu istisna kapsamındaki işlemlerle ilgili olarak yüklenilen KDV, 3065 Sayılı KDV Kanunu'nun (30/a) maddesine göre indirim konusu yapılamayacak, gider veya maliyet olarak kabul edilecektir.
- İstisna kapsamındaki işlemler dışında KDV'ye tabi işlemler varsa, yüklenilen KDV yine gider veya maliyet olarak dikkate alınacaktır.

BSMV (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)

6802 Sayılı Gider Vergileri Kanunu ile yapılandırılmıştır. Kanunun 28. maddesinde tanımı yapılmıştır. Özetle, "Banka ve sigorta şirketlerinin her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir." denilmiştir. Aynı Kanunun 33. maddesinde yapılan değişiklikle verginin nispeti %15 olarak belirlenmiştir. Bakanlar Kurulu bu oranı yeniden tespit etmeye yetkili kılınmış ve 01/09/1998 Tarih ve 98/11591 No'lu Bakanlar Kurulu Kararı ile sigorta işlemleri için vergi oranı %5 olarak belirlenmiştir.

Kanunun 31. maddesi uyarınca, sigorta şirketleri için verginin matrahı, bu işlem dolayısıyla poliçede yer alan prim tutarıdır. Prim tutarının hesabında, sigorta işlemi dolayısıyla komisyon ve benzeri adlarla sigorta aracılara yapılan ödemeler indirim konusu yapılamaz. Ek olarak, vergi matrahından gider ve vergi adı altında indirim yapılamaz. Bu kanunla alınan banka ve sigorta muameleleri vergisi matraha dahil edilmez.

Aynı Kanunun 29. maddesinde BSMV' den istisna tutulan işlemlerin sigorta şirketlerini ilgilendiren maddeleri ise aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Emeklilik sözleşmeleri, hayat sigortaları (hayat sigortalarında ferdi kaza, hastalık sonucu maluliyet ve tehlikeli hastalıklar teminatlarının da ek teminat olarak verildiği sözleşmeler dahil) ve sağlık sigortaları ile ihracata ait nakliyat sigortalarında ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanı kapsamında yapılan sigortalarda sözleşme ve poliçe üzerinden alınan paralar,
- Mükerrer sigorta muameleleri ile retrosesyon muameleleri dolayısıyla alınan prim, komisyon ve benzeri paralar,
- Biçilmemiş veya toplanmamış her türlü tarım mahsulleriyle, tarım hayvanları için düzenlenen zirai sigortalardan alınan primler,

- Nükleer rizikolara karşı yapılan sigortalar dolayısıyla alınan paralar,
- Zorunlu Deprem Sigortası (D.A.S.K.) Primleri,
- Bankalar, sigorta şirketleri, emeklilik şirketleri ve ipotek finansmanı kuruluşlarının kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılması sonucu kendi lehlerine kalan paralar.

Sigorta şirketleri, iptal ettikleri sigorta muamelelerine ilişkin vergileri (yalnızca iptal tarihinden sonraki döneme ait olan kısmı), iptalin gerçekleştiği dönemde hesaplanan banka ve sigorta muameleleri vergisinden indirebilirler. Bu dönemde indirilemeyen vergiler, sonraki dönem beyannamelerinde indirim konusu yapılabilir.

YSV (Yangın Sigorta Vergisi)

Yangın Sigorta Vergisi ile ilgili kurallar, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nunda yer almaktadır. Kanunun 40. maddesine göre, belediye sınırları içinde yapılan yangın sigortaları dolayısıyla alınan primler Yangın Sigorta Vergisi'ne tabi olup, mükellefi sigorta şirketleridir. Bu vergi oranı %10 olarak belirlenmiştir.

Mükellefler geçerli ay içerisindeki vergiye tabi muamelelerini ertesi ayın 20'nci günü akşamına kadar bağlı bulundukları belediyeye bir beyanname ile bildirmek ve hesaplanan vergilerini geçerli süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler.

Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonu (THGF)

Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonu, 19.07.1998 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikle kurulmuştur. 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 91. maddesine göre, tahsil edilen %5'lik mali sorumluluk sigortası payı sigorta şirketi tarafından tahsil edildiği ayı takip eden ayın en geç 20'sine kadar İçişleri Bakanlığı Merkez Saymanlığı hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar bütçeye gelir olarak kaydedilir.

Güvence Hesabı

5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 14. maddesi ile Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği bünyesinde Güvence Hesabı kurulması öngörülmüştür. 26/07/2007 tarihinde yürürlüğe giren yönetmelikte yapılan değişiklikler ile, bu hesap zorunlu sigortalar için tahsil edilen toplam primlerin yüzde biri oranında sigorta şirketlerince ödenecek katılma payları ile sigorta ettirenlerden safi primlerin yüzde ikisi oranında tahsil edilecek katılma paylarından oluşur.

Güvence Hesabı, belirli durumlarda zorunlu sigortalara ilişkin tazminat ödemeleri için başvurulabilen bir kaynaktır. Örneğin:

- Sigortalının veya sigortayı yaptırmakla yükümlü olan kişinin tespit edilememesi durumunda,
- Yeşil Kart Sigortası uygulamaları için faaliyet gösteren Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunca,
- Yapılacak ödemeler için Sigorta şirketinin mali sıkıntıları nedeniyle ruhsatlarının iptal edilmesi durumunda,
- Rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dahilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar için,
- Çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde, kişiye gelen bedensel zararlar için başvurulabilir.

Şahıs Sigorta Primlerinin Gelir Vergisi Matrahından İndirilmesi

Ücretliler Açısından

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun "Ücretin Tarifi" başlıklı 61 ii maddesinde; "Ücret, işverene tabi ve belirli bir iş yerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez..." hükmü yer almaktadır.

Ödenen şahıs sigorta primleriyle ilgili olarak 6327 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yapılan değişiklik uyarınca, 1/1/2013 tarihinden itibaren, vergiye tabi ücret matrahının tespitinde, bireysel emeklilik dışında kalan şahıs sigortaları için ödenen primler, ödendiği ayda elde edilen ücretin % 15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak koşuluyla, aşağıdaki oranlarda ücret matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

- Birikim priminin alındığı hayat sigortası poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin %50'si ile,
- Ölüm, kaza, sağlık, hastalık, engellilik, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin tamamı,

Sigortanın Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması, prim tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması ve ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunması şartıyla, eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim kendi gelirlerinden indirilir.

İşverenler Açısından (İşverenlerin Çalışanları Adına Şahıs Sigortası Primi Ödemesi)

6327 sayılı Kanunun 4. maddesindeki değişiklik sonucu 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40. maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yer alan hüküm, işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarının, ücretle ilişkilendirilmeksizin, ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilmesine imkan tanımaktadır.

Bu kapsamda indirim konusu yapılabilecek tutarın toplamı, ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin %15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamayacaktır. Gerek işverenler tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, gerekse 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi kapsamında indirim konusu yapılacak şahıs sigortaları prim ödemelerinin toplam tutarı, ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin %15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını da aşamayacaktır.

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40. maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendi kapsamında yapılacak indirim yalnızca bireysel katkı paylarını içermektedir.

Bununla birlikte, ödenen şahıs sigorta primleri konusunda, 6327 sayılı Kanunun 8. maddesiyle 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yapılan değişiklikler dikkate alınmaktadır. 1/1/2013 tarihinden itibaren, elde edilen gelirler için verilecek yıllık gelir vergisi beyannamelerinde, bireysel emeklilik dışında kalan şahıs sigortaları için ödenen primler, beyan edilen gelirin % 15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla (Bu şartın tespitinde işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ile 63. maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ve bu bent kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı birlikte dikkate alınır.) gelir vergisi matrahın tespitinde indirim konusu yapılabilecektir. Beyan edilen gelir olarak, yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları düşülmeden önceki tutar esas alınacaktır. Bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları hiçbir surette indirim konusu yapılmayacaktır.

Gelir Vergisi beyannamesinde matrahın tespiti yapılırken kişinin şahsı, eşi ve çocuklarına ait;

- Birikim priminin alındığı hayat sigortası poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin %50'si ile,
- Ölüm, kaza, sağlık, hastalık, engellilik, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin tamamı,

beyan edilen gelirin %15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşmayacak şekilde indirime konu olabilecektir.